

2024 - 2040

Economische Agenda Noord-Holland Noord

In opdracht van het Bestuurlijk Overleg Economie NHN

noord-
holland
noord

Inhoud

1. Voorwoord	3
2. Inleiding	4
2.1 DE TOTSTANDKOMING VAN DEZE ECONOMISCHE AGENDA	4
2.2 STRUCTUUR DOCUMENT	4
3. Wij zijn Noord-Holland Noord	5
4. Een economisch sterke regio met uitdagingen	6
4.1 EEN ECONOMISCH STERKE REGIO	6
4.2 UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST	7
5. Economische visie 2040	8
5.1 ONZE VISIE EN AMBITIE	8
5.2 AGRI & FOOD	9
5.3 WATER	10
5.4 ENERGIE	11
6. Werken aan regionale structuurversterking	12
6.1 ONTWIKKELING ONDERWIJS EN WERKPOTENTIEEL	13
6.2 BESCHIKBAARHEID VAN ENERGIE, VERDUURZAMING & BESPARING	14
6.3 DIGITALISERING EN NIEUWE TECHNOLOGIEËN	15
6.4 GRONDSTOFFEN HERGEBRUIKEN EN AFBREEKBAAR MAKEN	15
6.5 RUIMTE VOOR BEDRIJVGHEID KWALITATIEF EN KWANTITATIEF	16
6.6 TOEGANG TOT FINANCIERING	17
6.7 OPTIMALE BEREIKBAARHEID	17
6.8 OMGEVINGSKWALITEIT	17
6.9 BESCHIKBAARHEID VAN WOONRUIMTE	18
6.10 BESCHIKBAARHEID VAN ASSETS ZOALS ZOET WATER, STIKSTOFRUIMTE	18
6.11 SAMENWERKEN BINNEN EN BUITEN NOORD-HOLLAND NOORD	19
6.12 REGIO DEAL NOORD-HOLLAND NOORD (2025-2028)	20

1. Voorwoord

Noord-Holland Noord (NHN) is de samenwerkingsregio van de 17 noordelijke Noord-Hollandse gemeenten. Een uiterst gevarieerde en ondernemende regio met meer dan 690.000 inwoners. Hoe gevarieerd en ondernemend de regio is, werd weer bevestigd bij het opstellen van de Economische Agenda van NHN die voor u ligt.

De Economische Agenda is een productie van de gemeenten in Noord-Holland Noord, de Provincie Noord-Holland en Ontwikkelingsbedrijf NHN en kwam mede tot stand met input van RPAhnh, LTO Noord, Greenport NHN, onderwijspartijen, ondernemers én het Economisch Forum.

De Agenda toont de gemeenschappelijk ambitie, gebaseerd op het verbindende verhaal en geworteld in de sectoren waarin we samen uitblinken. Samen zoeken we de best mogelijk oplossingen voor de opgaven waarvoor we staan. De Economische Agenda helpt om initiatieven naar een hoger niveau te tillen en partijen te verbinden.

In verschillende werksessies hebben we uitgebreid bediscussieerd in welke opzichten Noord-Holland Noord zich onderscheidt van andere regio's. In zo'n veelzijdige regio was het moeilijk kiezen. Uiteindelijk kozen we unaniem drie hoofdlijnen die naar onze mening de kracht van deze regio vormen: **Agri & Food**, **Water** en **Energie**. Deze drie hoofdlijnen die de basis vormen voor versterking van de economische samenwerking werden eerder al benoemd in het Ambitiedocument Holland boven Amsterdam 2040; een bevestiging dat partijen in de regio al langer constructief samenwerken. Dat er op NHN-niveau nu is gekozen voor deze drie hoofdlijnen doet overigens niets af aan de

mogelijkheid om ook andere sectoren, zoals Recreatie en Toerisme op (deel)regio of lokaal niveau te versterken.

Binnen èn buiten de drie hoofdlijnen biedt onze regio onderdak aan innovatieve bedrijven van internationaal belang, zoals Seed Valley, Port of Den Helder en Energy Innovation Park Alkmaar. Deze bedrijven hebben behoefte aan specifiek opgeleide mensen. Eén van de programma's uit de Economische Agenda is er dan ook op gericht talenten aan de regio te binden door ze voor deze arbeidsmarkt op te leiden. De Human Capital Agenda, die onderdeel uitmaakt van de Economische Agenda, helpt ons hierbij.

In hoofdstuk 6 beschrijven wij de belangrijkste programma's, projecten en activiteiten die wij samen met het georganiseerde bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties uitvoeren en die zorgen voor de algehele structuurversterking van onze regio. Als voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Economie in Noord-Holland Noord ben ik blij met de Economische Agenda die waardevolle handvatten geeft voor de toekomst. Deze bouwt voort op de belangrijke hoofdlijnen en helpt om onze ondernemende en gevarieerde regio nog steviger op de kaart te zetten.

Tessa Augustijn - Voorzitter Bestuurlijk Overleg Economie Noord-Holland Noord

2. Inleiding

2.1 DE TOTSTANDKOMING VAN DEZE ECONOMISCHE AGENDA

In Noord-Holland Noord werken 17 gemeenten nauw samen. Ze zijn verenigd in drie deelregio's: Regio Alkmaar, Kop van Noord-Holland en West-Friesland. Via het Bestuurlijk Overleg Economie Noord-Holland Noord is de bovenregionale afstemming vorm gegeven. Vertegenwoordigers van overheid, onderwijs en ondernemers hebben samengewerkt aan de totstandkoming van de Economische Agenda. In focusgroepen hebben zij per sector de opgaven en mogelijke vervolgstappen besproken. In een speciale bestuurlijke synergiebijeenkomst is vervolgens onderzocht of en hoe deze stappen kunnen worden gezet.

Kracht en karakter

In deze Economische Agenda brengen we de kracht en het onderscheidende karakter van Noord-Holland Noord in beeld. Daarbij hebben we ervoor gekozen om te focussen op drie bepalende hoofdlijnen **Agri & Food**, **Water** en **Energie**. Met deze keuze bouwen we voort op eerder vastgestelde documenten, zoals het Ambitiedocument Holland Boven Amsterdam 2040 en het Ambitiedocument **Agri & Food**, **Water** en **Energie**. De focus van de Agenda is om door het bundelen van krachten een groeisprong te realiseren op de drie genoemde hoofdlijnen. Zo leggen we de basis voor onze welvaart voor de komende twintig jaar.

Naast de hoofdlijnen in de Economische Agenda zijn ook andere ontwikkelingen van belang. Denk aan transities op het vlak van klimaat, ruimtelijke ordening, duurzaamheid, schaarste aan grondstoffen en arbeidsmarkt. Deze ontwikkelingen leiden vaak tot (landelijke) wet- en regelgeving. Programma's die worden opgesteld voor de uitvoering van deze Economische Agenda zullen hierop aansluiten. Bij het opstellen van deze Economische Agenda gaan we echter uit van onze eigen kracht als regio, waarbij we bij de uitvoering nadrukkelijk de verbinding zoeken met andere (omliggende) regio's in Nederland.

2.2 STRUCTUUR DOCUMENT

In dit document beschrijven we eerst in het kort de economische kenmerken van Noord-Holland Noord, waarbij we het accent plaatsen op de drie hoofdlijnen (H3).

Daarna benoemen we de sterke punten van de regio en de (hoofd)opgaven waar deze voor staat (H4) en schetsen we hoe de regio zich op de 3 hoofdlijnen wil ontwikkelen (H5). In het laatste hoofdstuk beschrijven we hoe wij werken aan de regionale structuurversterking. Op welke manier de voorgenomen hoofdlijnen zullen worden uitgewerkt, is te lezen in hoofdstuk 6.

3. Wij zijn Noord-Holland Noord

Noord-Holland Noord is een unieke regio, omgeven door zoet, zout én brak water. Het is een gezonde regio die bestaat uit 17 gemeenten waar in totaal 690.000 mensen wonen, werken, wonen en recreëren.

De regio blinkt uit in (duurzame) energietoepassingen en onderscheidt zich economisch door een sterke maakindustrie, een aantrekkelijk toeristisch aanbod en een innovatieve, divers samengestelde agrisector. Een goed ontwikkeld mkb zorgt in steden en de meeste kleinere kernen dat inwoners terecht kunnen voor hun alledaagse behoeften. Naast dat Noord-Holland Noord een economisch vitale regio is, scoort de regio ook goed op de brede welvaartsmonitor. Zo staat de deelregio Alkmaar op plek 10 en vinden we de deelregio's Kop van Noord-Holland en West-Friesland terug op plek 16 als het gaat om gezondheid, persoonlijke ontwikkeling, veiligheid, inkomen en huisvesting.

Bedrijvig volkje

De inwoners van deze regio kun je kenschetsen als ondernemend, doortastend, vakbekwaam, loyaal en, jawel, een tikkeltje eigenwijs. Hier geldt: afspraak is afspraak. Met onze nuchtere blik zijn we altijd op zoek naar het beste in elke situatie. We werken graag met onze handen, maar zijn ook innovatief en gericht op de toekomst. Dit alles resulteert in een krachtig en divers bedrijfsleven dat bestaat uit meer dan 63.000 bedrijven en werkgelegenheid biedt aan 250.000 mensen. Deze positie willen we niet slechts vasthouden, maar liefst nog verder uitbouwen. Om dit te kunnen doen, willen we ons versterken op 3 hoofdlijnen.

Agri & Food - Noord-Holland Noord blinkt uit met een innovatieve en uiterst gevarieerde agrisector. Seed Valley is bijvoorbeeld wereldwijd toonaangevend als het gaat om plantenveredeling en zaadtechnologie. Verder vind je hier alle vormen van landbouw, akkerbouw, (glas)tuinbouw en veehouderij.

Water - Noord-Holland is de meest waterrijke provincie van Nederland. Voorbeelden van economische bedrijvigheid die hierbij horen zijn het Maritiem cluster en de toeristische en recreatieve mogelijkheden in en om het water (inclusief de Wadden- en Noordzee).

Energie - Noord-Holland Noord is sterk in opwekking van zonne- en windenergie. Ook zoeken we nieuwe manieren voor opwekking en transport van energie. SCW Systems uit Alkmaar (onderdeel van het Energy Innovation Park Alkmaar) en de Energy & Health Campus in Petten zijn innovatieve parels. De mogelijkheden voor het aansluiten van de regio op de waterstof backbone worden onderzocht.

4. Een economisch sterke regio met uitdagingen

4.1 EEN ECONOMISCH STERKE REGIO

Noord-Holland Noord heeft een goede economische uitgangspositie. De regio herbergt talrijke innovatieve bedrijven in uiteenlopende sectoren. Soms zijn ze prominent aanwezig, soms zijn het verborgen parels. In veel gevallen zijn het dan wereldspelers in hun niche, meestal familiebedrijven met hun blik gericht op de lange termijn. Vooral in **Agri & Food**, **Water** en **Energie** vind je veel uitblinkers. Factoren die bijdragen aan deze sterke uitgangspositie zijn: directe toegang tot het water, veel ruimte voor agribusiness en voortdurende aandacht voor een optimale en toekomstbestendige energie-infrastructuur.

Zaaien en oogsten

Agri & Food is één van de kernsectoren in de regio Noord-Holland Noord. De sector omvat de hele keten; van veredeling, productie en verwerking tot en met verkoop van agrarische producten. De sector kenmerkt zich door een grote diversiteit. Je vindt hier grootschalige (glas)tuinbouw, akkerbouw en veeteelt. In Noord-Holland Noord bevindt zich bijvoorbeeld het grootste bollenareaal ter wereld, maar ook een groot vollegrondsgroente productiegebied. Daarnaast is de zaadveredeling hier van groot belang.

De kracht van water

Op het domein Water heeft Noord-Holland Noord een unieke positie. Voor een deel is dit te danken aan het feit dat de Koninklijke Marine zijn thuisbasis heeft in Den Helder, maar vanuit Port of Den Helder opereren ook veel bedrijven die zich bezighouden met energie gerelateerde activiteiten op de Noordzee. De regio is bovendien rijk aan (jacht)havens (o.a. Hoorn, Enkhuizen, Medemblik en Uitgeest), terwijl in Alkmaar op bedrijventerrein Boekelermeer een nieuwe haven wordt gerealiseerd voor watergebonden bedrijvigheid. De beschikbaarheid van water is tevens van groot belang voor landbouw en visserij.

Goed op st(r)oom

Ook het systeem rond Energie is in Noord-Holland Noord volop in ontwikkeling. Toenemende elektrificatie vraagt om sterke uitbreiding van het elektriciteitsnet. Tegelijkertijd wordt het bestaande gasnetwerk voorbereid op het transport van waterstof, worden er warmtenetten aangelegd én zijn we volop bezig met de Verkenning Aanlanding Wind Op Zee (Vawoz). In deze verkenning staat de vraag centraal hoe windenergie vanaf zee op de meest efficiënte wijze aan land kan worden gebracht. Om het energiesysteem in balans te houden, zijn forse investeringen nodig in opslag en flexibiliteit. Onze regio loopt voorop als het gaat om de kennisontwikkeling én toepassing van duurzame energie. Door gebruik te maken van de hoogwaardige gasinfrastructuur (met o.a. de grootste gasopslag van Europa) en de geografische ligging draagt Noord-Holland Noord in hoge mate bij aan het realiseren van de landelijke klimaatambities.

4.2 UITDAGINGEN VOOR DE TOEKOMST

Noord-Holland Noord heeft als regio een aantal sterke troeven, maar de regio staat ook voor grote uitdagingen. Denk hierbij aan de energietransitie en het hiermee samenhangende probleem van netcongestie, de landbouw- en voedseltransitie en de ontwikkeling van een circulaire economie, maar ook klimaatverandering, digitalisering, robotisering, een vergrijzende arbeidsmarkt, een teruglopend voorzieningenniveau in sommige dorpskernen en te weinig ruimte voor nieuwbouw. Stuk voor stuk zijn dit vraagstukken die niet even snel kunnen worden opgelost en waarbij wet- en regelgeving soms knellend is. Regionale samenwerking binnen de triple helix (bedrijfsleven, overheid en onderwijs) is essentieel.

Beschikbaarheid van arbeidspotentieel

Als gevolg van demografische ontwikkelingen heeft de regio in 2030 naar verwachting een tekort van zo'n 80.000 arbeidskrachten. Het is een uitdaging om talent aan onze regio te binden en te behouden. Daarbij moet het onderwijs innoveren en beter worden afgestemd op de telkens veranderende arbeidsvraag vanuit het bedrijfsleven.

Kenmerken van bedrijvigheid

Noord-Holland Noord heeft een relatief groot aantal kleine en middelgrote bedrijven. Zo'n 95% van het bedrijfsleven valt onder het mkb. In dorpskernen en steden verzorgen zij de basisvoorzieningen zodat onze gemeenschappen vitaal blijven. De innovatiekracht van kleinere bedrijven is vaak niet zo groot, waardoor de arbeidsproductiviteit onder druk kan komen te staan. Echter kunnen ondernemers hier wél slim mee omgaan. Door de handen ineen te slaan, maken ze meer massa en kunnen ze samen investeren in de technologieën van de toekomst. Als regio kunnen we kleine en middelgrote bedrijven ondersteunen bij het realiseren van hun ambities op het gebied van innovatie, digitalisering en groei.

Technologische ontwikkelingen

Deze tijd kenmerkt zich door de snelle en disruptieve technologische ontwikkelingen. Digitalisering en robotisering, kunstmatige intelligentie en big data toepassingen kunnen een grote impact hebben op de gehele economie.

Ruimte om te ondernemen

Noord-Holland Noord kent een groeiend tekort aan locaties voor nieuwe bedrijvigheid. Dit terwijl ondernemingen juist meer ruimte nodig hebben voor vestiging of uitbreiding. Ook voor het realiseren van ambities op het gebied van circulariteit, duurzame energie en klimaatadaptatie zijn ruimte én infrastructuur noodzakelijke voorwaarden. Er moet letterlijk en figuurlijk ruimte zijn om te kunnen investeren en ondernemen in Noord-Holland Noord.

Klimaatverandering en energietransitie

De gevolgen van klimaatverandering zijn ook in onze regio merkbaar. Langere periodes van droogte wisselen af met heftige periodes van regen. Tegelijk stijgt de zeespiegel, wat een opgave is voor een regio die nu al grotendeels onder de zeespiegel ligt en waar de landbouw in toenemende mate te kampen heeft met verzilting. Samen met onder andere de waterschappen werken we momenteel hard aan kustversterking en beheer van de zoetwatervoorraad. Als regio stellen we hoge eisen aan het benodigde waterpeil, de kwaliteit van het water en het waterbeheer voor de landbouw. De prioriteit ligt daarbij altijd bij het waarborgen van een veilig woon- en leefklimaat voor de inwoners.

5. Economische visie 2040

5.1 ONZE VISIE EN AMBITIE

Het is 2040. Wereldwijd onderscheiden we ons als regio op het gebied van **Agri & Food**, **Water** en **Energie**. We lopen voorop met de aanpak van een aantal wereldwijde vraagstukken, zoals duurzame energie-opwekking, slim en duurzaam waterbeheer en voedselvoorziening. Innovatie is een kerncompetentie van ondernemers in de regio. Door vooruit te kijken en te vernieuwen, creëren we nieuwe werkgelegenheid en behouden we de voorzieningen in onze dorpen en steden. Noord-Holland Noord is een vitale regio.

Springplank voor brede economische ontwikkeling

Noord-Holland Noord is de springplank voor economische ontwikkeling. De regio biedt ruimte voor innovatie. De economische kracht berust op de pijlers **Agri & Food**, **Water** en **Energie** die een hoge mate van groeipotentieel bieden. Ondersteunend hieraan zijn de maakindustrie en de sectoren IT en ICT, lokale mkb en toerisme. Deze sectoren zorgen voor werkgelegenheid en laten zien hoe veelzijdig en vruchtbaar onze regio is.

5.2 AGRI & FOOD

Als regio streven we naar een voedselsysteem dat ondernemers in staat stelt om een goede boterham te verdienen, maar dat ook rekening houdt met zaken als klimaat, water- en bodemkwaliteit, milieu en dierenwelzijn. Ons doel is natuurinclusieve landbouw in 2030 de standaard te laten zijn. Noord-Holland Noord staat garant voor gezond, betaalbaar en smaakvol voedsel voor iedereen. Tegelijk dragen we zorg voor beheer van het landschap en de ruimtelijke kwaliteiten. Dankzij jarenlange innovatie en vooruitstrevend denken zijn we gekomen waar we nu zijn. Ondertussen houden we echter onze ogen open voor toekomstige uitdagingen, teneinde hierop snel te kunnen inspringen. Beperkingen in ruimtelijke zin maken bijvoorbeeld slimme innovaties noodzakelijk. Zo blijven we toekomstbestendig en houden we een leefbare regio.

Dé verstuin van Noordwest-Europa

Agri & Food in Noord-Holland Noord kenmerkt zich door een divers samengesteld, maar samenhangend cluster van akkerbouw, veehouderij, bollenteelt, (glas)tuinbouw en veredeling. Deze bedrijven zijn niet alleen van groot belang als het gaat om de productie van voedsel, maar ook van bouwmaterialen en duurzame energieopwekking. Het innovatieve denken binnen dit cluster geeft de regio een unieke uitgangspositie in Nederland. Alles komt samen in Greenport NHN, de meest diverse Greenport van Nederland: van zaden (veredeling) en teelt tot en met de logistiek naar supermarkten, speciaalzaken en restaurants in binnen- en buitenland. Noord-Holland Noord is dé verstuin van Noordwest-Europa.

Werk voor iedereen

De aanwezigheid van het cluster **Agri & Food** zorgt voor veel arbeidsplaatsen in aanpalende sectoren. Denk aan machinebouwers die efficiënte techniek ontwikkelen voor zaadveredeling en land- en tuinbouw. Ook robotisering en Kunstmatige Intelligentie krijgen steeds meer een plaats. Voor de ontwikkeling, bediening en het onderhoud van machines is geschoold personeel nodig van alle niveaus. Maar ook voor de verwerking van agriproducten, de handel en het vervoer zijn volop mensen nodig. Gezamenlijk zorgen we voor voldoende arbeidskrachten, in nauwe samenwerking met het onderwijs in de regio en met partijen op het gebied van huisvesting en goed werkgeverschap.

5.3 WATER

Water is beeldbepalend in Noord-Holland Noord en dit zal in 2040 niet anders zijn. Enerzijds draagt dit bij aan de aanwezigheid van een sterk ontwikkelde maritieme sector, anderzijds hebben we te maken met de constante uitdaging van leven onder zeeniveau. Vanwege dit laatste investeren we niet alleen in dijk- en kustversterking, maar kijken we in toenemende mate ook naar ontwikkelingen als wonen op het water. We zetten in op beheersing waar water overlast kan geven en geven ruimte aan water waar dat economische meerwaarde oplevert. Toerisme, maar ook drinkwatervoorziening en landbouw profiteren daarvan.

Innovatief en toekomstgericht

De Port of Den Helder is op meer manieren innovatief en toekomstgericht: als thuisbasis van de Koninklijke Marine, als het logistieke brandpunt voor de opwekking van duurzame energie én als het testcentrum voor maritieme innovaties. Dankzij een unieke civiel-militaire samenwerking voor het onderhoud van de schepen, wordt er voor werkgelegenheid gezorgd in de hele regio. De Noordzee en Waddenzee bieden plaats aan grootschalige opwekking van windenergie, die Den Helder aan land komt. Bedrijvigheid rond winning van olie en gas maakt steeds meer plaats voor duurzame zon- en windenergie en de productie van waterstof.

Leven aan en met water

In Noord-Holland Noord leven we aan en met het water. De regio telt een groot aantal (jacht)havens met bijbehorende bedrijvigheid en toerisme. De Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer zijn trekpleisters voor watersporters en ook Texel is onverminderd populair bij toeristen. Ook de binnenwateren in de regio worden volop bevaren, waarbij een goed evenwicht bestaat tussen waterrecreatie en beroepsvaart. Veel aandacht gaat uit naar het zuinig omgaan met water en waterkwaliteit. Want ook al hebben we enorm veel water in Noord-Holland Noord, zorgvuldig waterbeheer is noodzakelijk.

5.4 ENERGIE

In 2040 is Noord-Holland Noord al een heel eind op weg naar het doel om een CO₂ neutrale samenleving te zijn in 2050. De gevolgen van klimaatverandering zijn beperkt gebleven door in te zetten op hernieuwbare energie. Als broedplaats voor innovatie blijven we zoeken naar nieuwe mogelijkheden. Hiervoor maken we volop gebruik van kennis uit de regio, zoals van TNO, Data Science Alkmaar, onderwijsinstellingen en expertisecentra. Met een gecombineerde inzet op zon- en windenergie, productie en toepassing van waterstof en warmte dragen we bij aan het behalen van nationale en Europese doelstellingen.

De nieuwe waterstofeconomie

Noord-Holland Noord heeft een voortrekkersrol in de nieuwe waterstofeconomie. Door gebruik te maken van de bestaande gasinfrastructuur én onze gunstige ligging nabij de windparken in het noordelijke deel van de Noordzee, kunnen we snel de productie van groene waterstof opschalen en CO₂ afvoeren naar lege gasvelden. Den Helder is aangesloten op de waterstof backbone, het internationale netwerk voor waterstoftransport. Hierdoor zijn we verbonden met grote industrieclusters in binnen- en buitenland. Binnen de regio is veel kennis beschikbaar over productie, opslag, verwerking en transport van waterstof. Noord-Holland Noord is een belangrijke waterstofregio voor Nederland, dit mede dankzij de samenwerking met het Noordzeekanaalgebied in de Hydrogen Valley.

Innovatie in waterstofproductie

Ook in de Wieringermeer (gemeente Hollands Kroon) heeft de waterstofeconomie een sterke groei doorgemaakt. In Fieldlab Waterstof in Agri NHN werken bedrijven, kennisinstellingen en overheden samen aan toepassing van waterstof in de agrisector. Dit heeft al geleid tot de opschaling van verschillende toepassingen in de regio. Op het bedrijventerrein Boekelermeer in Alkmaar is het Energy Innovation Park de locatie voor duurzame gas gerelateerde innovaties. Het eveneens hier gevestigde InVesta is het expertisecentrum voor groene moleculen en op het terrein is een waterstofhub gerealiseerd. Waterstof heeft hier een belangrijke rol gespeeld in het omzeilen van de netcongestie.

6. Werken aan regionale structuurversterking

Het vestigingsklimaat van een regio is afhankelijk van een groot aantal factoren. Een aantal is regionaal van aard. Deze kunnen wij verbeteren met structuurversterkende maatregelen. Als regio streven we ernaar om aan te sluiten bij het nationale actieplan mkb dienstverlening, om vanuit netwerksamenwerking ons hele MKB te versterken.

Samen met het georganiseerde bedrijfsleven (Economisch Forum) hebben wij elf relevante factoren geïdentificeerd die van belang zijn voor alle economische sectoren in de regio (dus niet alleen voor **Agri & Food**, **Water** en **Energie**). Hierna volgt een overzicht van de elf factoren. Deze hebben we direct vertaald in structuurversterkende maatregelen. Hierbij formuleren we eerst onze inzet, gevolgd door lopende initiatieven, projecten, programma's en andere activiteiten. Op deze manier staat de actiegerichtheid centraal: wat doen we al binnen de triple-helix om het regionale vestigingsklimaat te verbeteren?

Tot slot van dit hoofdstuk geven we een nadere omschrijving van de Regio Deal 'Samen Noord-Holland Noord versterken' die in 2024 is toegekend. Bij het concretiseren van de lijn 'werken' komt de focus logischerwijs te liggen op de drie topsectoren in de regio, te weten: **Agri & Food**, **Water** en **Energie**. Actiegericht dus!

Ontwikkeling onderwijs en werkpotentieel [^]
Beschikbaarheid van energie, verduurzaming & besparing [^]
Digitalisering en nieuwe technologieën [^]
Grondstoffen hergebruiken en zorgen dat ze afbreekbaar zijn [^]
Ruimte voor bedrijvigheid (zowel kwalitatief als kwantitatief) [^]
Toegang tot financiering [*]
Optimale bereikbaarheid [^]
Omgevingskwaliteit [^]
Beschikbaarheid van woonruimte [^]
Beschikbaarheid van assets zoals zoet water, stikstofruimte, etc [^]
Samenwerken binnen en buiten Noord-Holland Noord [^]

^{*} Bron Kamerbrief 22/04/2022 Het belang van het Nederlandse vestiging- en ondernemersklimaat
[^] Bron Economisch Forum Noord-Holland 2023, 10 randvoorwaarden voor Economische structuurversterking

6.1 ONTWIKKELING ONDERWIJS EN WERKPOTENTIEEL

De tekorten op de arbeidsmarkt die iedere sector raken zullen de komende jaren een uitdaging blijven. Ondertussen vragen de globalisering van de economie en de voortschrijdende technologie om een flexibele arbeidsmarkt. Medewerkers werken korter voor een werkgever en veel werk wordt overgenomen door machines.

Tegelijk vraagt de arbeidsmarkt om experts die nieuwe technieken beheersen. Een kansrijke ontwikkeling is de toenemende aandacht voor inclusie. Hierbij werkt iedereen naar vermogen, ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Door uit te gaan van wat mensen wél kunnen, bieden we perspectief op die flexibele arbeidsmarkt. Het uitgangspunt is dat we anticiperen op veranderingen in vraag en aanbod, overschotten en tekorten. Een hoge arbeidsmobiliteit in de regio en bewustwording bij bedrijven is daarvoor essentieel. We maken inzichtelijk hoe ontwikkelingen eruitzien voor de komende jaren én hoe werkgevers daarop kunnen inspelen.

Hier zetten we op in:

- » Uitvoering van de Human Capital Agenda Noord-Holland Noord (HCA).
- » Doorvoeren van innovaties in het onderwijs en de beroepspraktijk.
- » Professionaliseren van HR-beleid en arbeidsmarktcommunicatie bij het MKB.
- » Innovatief opleidingsaanbod van primair tot en met universitair onderwijs.
- » Versterken van digitalisering en robotisering onderwijs.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

Het Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord en het Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid (RPAhnn) werken aan een Programmaplan dat uitvoering gaat geven aan de Human Capital Agenda, in samenwerking met de triple helix partners. In deze HCA zullen alle punten waarop wordt ingezet, handen en voeten krijgen in de drie programmalijnen:

1. Aantrekken en behoud van talent voor de regio.
2. Doorvoeren innovaties in onderwijs en beroepspraktijk.
3. Professionaliseren HR-beleid en arbeidsmarktcommunicatie bij het mkb.

Naast de uitvoering van de HCA werken partijen binnen de triple helix aan de uitvoering van uiteenlopende activiteiten en programma's, zoals:

- » Uitvoeringsagenda RPA-NHN.
- » (Campus-) initiatieven zoals Seedvalley, Greenchain, METIP, Tech@connect, Energy & Health Campus, Talent-academy WF, Sterk Techniek Onderwijs/TechniekPact in de 3 subregio's, RIF Logmotion, RIF Smart Future, RIF Purmer Valley, LLO-Katalysator MBO, Ontwikkeling Center of Expertise Energie & Duurzaamheid, Kwaliteitsagenda's VONK en ROC Horizon/Talland College, RIF Biodivers Perspectief.
- » Lectoraten Inholland Alkmaar, practoraten MBO.
- » Innovatieprojecten in nauwe samenwerking met het onderwijs (EFRO's, SIA, etc.).

6.2 BESCHIKBAARHEID VAN ENERGIE, VERDUURZAMING & BESPARING

Beperken van de gevolgen van klimaatverandering is één van de grootste uitdagingen in de 21e eeuw. Om de wereld leefbaar te houden is het belangrijk dat we energie duurzamer gaan opwekken en gebruiken. Belangrijke voorwaarden hiervoor zijn investeringen in infrastructuur, banen, personeel en bedrijvigheid. Hiervoor is naast nieuwe kennis ook samenwerking tussen partijen nodig. Noord-Holland Noord wil een voortrekker zijn in deze transitie door in te zetten op een innovatieve en duurzame energiesector.

Duurzame energie opwekken doe je niet alleen. Samen met partners kun je werken aan geïntegreerde systemen voor betrouwbare, betaalbare en duurzame ketens van energieproductie en -gebruik. Het elektriciteitsnet in de regio is op veel plekken overbelast. Op verschillende plekken is er onvoldoende netcapaciteit beschikbaar. Terwijl netbeheerders werken aan oplossingen voor de langere termijn, kijken ze samen met gemeenten en ondernemers naar oplossingen voor de korte termijn.

Zo zetten zij in op:

- » Het overbruggen van netcongestie op bedrijventerreinen (bijvoorbeeld met energiehubs).
- » Het leveren van bijdragen aan oplossingen voor netcongestie in Agri&Food.
- » De ontwikkeling van een toekomstbestendige energie infrastructuur gericht op groei.
- » De aansluiting met waterstof uit energie op zee op de waterstof backbone.
- » Het benutten van (economische) kansen voor duurzame energie.
- » Innovatie en bedrijvigheid op basis van samenwerking met kennisinstellingen.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

Netcongestie

- » Aanpak netcongestie
- » Deelname aan de Taskforce Energie-infrastructuur, samen met netbeheerders en provincie langs de volgende vier sporen:
 1. Versnellen realisatie energie-infrastructuur
 2. Integraal programmeren energiesysteem van de toekomst
 3. Slimme energie-oplossingen zoals energiehubs
 4. Uitvoering geven aan energiebesparingsakkoord

Duurzaamheid en Circulariteit

- » Versterken duurzame ondernemersketten NHN-breed.
- » Realiseren energiebesparingsakkoord.
- » Verbreden initiatief werkgroep circulair West-Friesland naar heel NHN.
- » Verduurzaming glastuinbouw.
- » Pilots energiehubs op bedrijventerreinen.
- » Samenwerking met New Energy Coalition op energie innovatietrajecten.
- » Lectoraat energie en materialen Inholland Alkmaar.

Waterstof

- » Waterstofprogramma NHN (Hydrogen Valley-status NH).
- » Regio Deal Maritiem cluster Kop van Noord-Holland, programmalijs Waterstof i.s.m. New Energy Coalition.
- » Investa (duurzame en innovatieve waterstof en groen gas initiatieven).
- » Uitvoering Fieldlab Waterstof in Agri.

6.3 DIGITALISERING EN NIEUWE TECHNOLOGIEËN

Waar economische groei voorheen werd bereikt door inzet van meer mensen, is het nu meer dan ooit belangrijk om in te zetten op innovatie. Digitalisering en technologie spelen een steeds grotere rol. Ook het ondernemen zelf verandert. Samenwerking met het onderwijs (talenten binden) en met collega's (zowel binnen als buiten de eigen sector) biedt kansen als het gaat om het flexibel benutten van beschikbare ruimte en capaciteit. Ook kun je door uitwisselen van vaardigheden en personeel elkaar versterken. Door structureel samen te werken op regionaal niveau kunnen we nieuwe en grotere stappen zetten.

Hier zetten we op in:

- » Aanjagen technologische innovatie, digitalisering/robotisering en ketensamenwerking.
- » Ontwikkelen toekomstbestendig ondernemerschap mkb.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

Technologische innovatie/digitalisering en ketensamenwerking:

- » Doorontwikkeling TechValley, (Fieldlab Smart Industry).
- » Talent Academy West-Friesland.
- » Werkplaats Digitaal Ondernemen (digitalisering mkb).
- » METIP (maritieme innovaties).
- » Energy & Health Campus Petten (innovatie duurzame energie en nucleaire geneeskunde).
- » GO!-NH (ondersteuning ondernemers bij innovatie).
- » Smart Farming NH is een netwerk van samenwerkende partijen (triple helix) onder de vlag van Greenport NHN, die bijdragen aan de digitale transitie van de land- en tuinbouwketen.

Ontwikkelen toekomstbestendig ondernemerschap mkb:

- » Mkb Actieplan (HCA: Professionaliseren van het HR-beleid en arbeidsmarktcommunicatie bij het mkb)
- » Programma NLwerktaanwerk, VNO-NCW en MKB-Nederland

6.4 GRONDSTOFFEN HERGEBRUIKEN EN AFBREEKBAAR MAKEN

Bedrijven en organisaties moeten niet alleen zuiniger met materialen omgaan, belangrijk is dat ze ook meer hergebruiken en materialen gebruiken die afbreekbaar zijn. Hoewel veel initiatieven zich richten op hergebruik en afbreekbaarheid, is de kennis en ervaring op dit gebied nog niet breed gedeeld. Om te blijven groeien moeten onderwijs en overheid samen met ondernemers netwerken opzetten om deze kennis te ontwikkelen en in te zetten.

Hier zetten we op in:

- » Aanjagen technologische en procesinnovatie (circulair, biobased).
- » Versterken ketensamenwerking (ruimte voor kennisontwikkeling).
- » Versterken organiserend vermogen.
- » Ontwikkelen toekomstbestendig ondernemerschap.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Circulair West-Friesland wordt uitgebreid naar de regio's Alkmaar en Kop van Noord-Holland.
- » Convenant circulair slopen.

6.5 RUIMTE VOOR BEDRIJVIGHEID KWALITATIEF EN KWANTITATIEF

De regio Noord-Holland Noord kent meer dan honderd bedrijventerreinen waar grond is uitgegeven. Op deze bedrijventerreinen zijn 6.800 bedrijven gevestigd, die samen goed zijn voor meer dan 78.000 banen. Zo'n 27% van de werkgelegenheid in Noord-Holland Noord is daarmee verbonden aan de bedrijventerreinen. Om vestiging van nieuwe en groei van bestaande bedrijven mogelijk te maken is echter meer ruimte nodig.

Het is belangrijk om het aanbod van bedrijfskavels aan te laten sluiten op de vraag. Netcongestie zet echter een rem op ontwikkelingen van bedrijventerreinen. Nieuwe bedrijven kunnen zich niet vestigen, want ze krijgen geen stroom. Omschakelen van gas naar elektra is vaak niet mogelijk. Flexibiliteit van de energietoelevering is nodig om de bedrijventerreinen toekomstbestendig te houden. Een vergelijkbare problematiek doet zich voor in de sector Agri & Food. In de Greenport NHN zijn 4.900 bedrijven gevestigd, waarmee 38.000 banen verbonden zijn. Ook hier heeft netcongestie een remmend effect op de groeiambities van bedrijven.

Hier zetten we op in:

- » Regionale planning voor werklocaties en ruimte voor bedrijvigheid.
- » Ruimtelijk faciliteren autonome groei, circulariteit, duurzame energievoorziening en de wateropgave.
- » Afstemming van uiteenlopende ruimteclaims.
- » Stimuleren van bedrijventerclusters.
- » Ondersteunen bedrijventerreinen bij de opzet van energiehubs.
- » Verduurzaming bedrijventerreinen (zie speerpunt Verduurzaming).
- » Herstructurering van bedrijventerreinen.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Uitwerking Strategische Visie Bedrijventerreinen van Economisch Forum.
- » Uitwerking Strategie Werklocaties NHN.
- » Uitbreiding onderstations door Liander in heel NHN, Energiehubs realiseren op bedrijventerreinen.
- » Gezamenlijke aanpak (overheden/ondernemers) .
- » Versterking ruimtelijke samenwerking Greenport NHN.

6.6 TOEGANG TOT FINANCIERING

Toegang tot financiering is van groot belang voor ons regionale bedrijfsleven. Niet alleen voldoende toegang tot financiering is bepalend voor de investeringsmogelijkheden, het is ook cruciaal voor bedrijven die actief willen worden op buitenlandse markten.

De mate waarin bedrijven toegang hebben tot financiering, verschilt. Exporteurs lijken over het algemeen betere toegang tot financiering te hebben dan niet-exporterende bedrijven. Informatie hierover is schaars. De regio bouwt aan een ecosysteem dat toegang tot financiering en subsidies voor alle ondernemers – groot en klein en in alle sectoren – eenvoudiger maakt.

Hier zetten we op in:

- » Een overzicht van en inzicht in financiële partijen dat toegang voor ondernemers tot financiering en subsidies makkelijker maakt.
- » Een lobby namens Noord-Holland Noord om middelen vanuit het Rijk en de Europese Unie beschikbaar te maken.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Financieringstafels (ONHN).
- » Financieringsbegeleiding (ONHN i.s.m. K+V).
- » Verhoging activiteiten ROM InWest in NHN.
- » Subsidieverwerving en -advies (ONHN en RPAhn).

6.7 OPTIMALE BEREIKBAARHEID

Alle partijen vinden versterking van de bereikbaarheid van de regio noodzakelijk voor economische groei en ontwikkeling. Ook binnen de regio is aandacht nodig voor bereikbaarheid van bedrijven en bedrijfsterrinen.

De regio zal een keuze moeten maken op welke punten ze wil inzetten. Dit punt wordt niet direct vanuit de Economische Agenda opgepakt, maar zal wel op de relevante (bestuurlijke) tafels worden ingebracht om de realisatie van de ontwikkelingen op de hoofdlijnen in de Economische Agenda mogelijk te maken.

6.8 OMGEVINGSKWALITEIT

Omgevingskwaliteit heeft betrekking op aspecten als de bebouwing in steden en dorpen, maar ook op landschap en infrastructuur.

Ook gezonde lucht en afwezigheid van geluidsoverlast rekenen wij daartoe. Sectoren als recreatie en toerisme hebben baat bij een aantrekkelijke omgeving met historische binnensteden en natuurgebieden. Een groene, ruime woonomgeving motiveert velen om in de regio te blijven of hier te komen wonen. Dit terwijl een goede, ruimtelijke inpassing van bedrijventerreinen weer een positief effect heeft op de omgevingskwaliteit, wat van belang is voor zowel werknemers als omwonenden.

Hier zetten we op in:

- » Ruimtelijke kwaliteit volwaardig meenemen in planvorming en uitvoering van economische investeringen.
- » Koesteren en versterken van de specifieke omgevingskwaliteiten die voor recreatie en toerisme essentieel zijn.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Inzet op verbetering van de omgevingskwaliteit. Dit onder andere door actieve deelname aan Ontwikkelperspectief NHN en het Provinciaal Programma Landelijk Gebied, plus de uitwerking en uitvoering van die plannen.
- » Speciale aandacht voor de omgevingseffecten van voorgenomen grote ingrijpende infrastructurele energie-investeringen, zoals 380 kV hoogspanningsleidingen en transformatorstations.
- » Aandacht voor verbetering van de omgevingskwaliteit bij herstructurering of uitbreiding van bestaande bedrijventerreinen.

6.9 BESCHIKBAARHEID VAN WOONRUIMTE

Om inwoners te behouden en nieuwe inwoners (werknemers en studenten) een aantrekkelijke woonomgeving te bieden, is voldoende woonruimte van groot belang. Dit punt wordt niet direct vanuit de Economische Agenda opgepakt, maar zal wel op de relevante (bestuurlijke) tafels worden ingebracht om de realisatie van de ontwikkelingen op de hoofdlijnen in de Economische Agenda mogelijk te maken.

Hier zetten we op in:

- » Voldoende woningen en een aantrekkelijke woonomgeving voor huidige en nieuwe inwoners, waaronder werknemers en studenten.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Woondeal NHN (realisatie 40.000 woningen tot 2030).
- » Wonen-Opleiden-Werken-aanpak West-Friesland.
- » Huisvesting arbeidsmigranten.

6.10 BESCHIKBAARHEID VAN ASSETS ZOALS ZOET WATER, STIKSTOFRUIMTE

Voor de economie in Noord-Holland Noord zijn ook randvoorwaarden van belang die niet of nauwelijks zijn te beïnvloeden. Denk aan stikstofruimte, de beschikbare ruimte voor de uitstoot van broeikasgassen en knelpunten als waterkwaliteit en verzilting. Deze thema's zullen niet direct vanuit de Economische Agenda worden opgepakt.

Hier zetten we op in:

- » Oplossen van knelpunten die de economische ontwikkeling belemmeren, zoals stikstofruimte, waterkwantiteit en kwaliteit (schoon & veilig) en verzilting.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Ontwikkelperspectief NHN.
- » Provinciaal Programma Landelijk Gebied.
- » Greenport NHN.
- » Zoetwaterboeren.
- » Ontwerp Fieldlab Water en Bodem in open teelten: hierbij onderzoeken we hoe we kunnen komen tot een Fieldlab voor akkerbouw, bloembollen en vollegrondsteelt.
- » Regionaal Waterprogramma Noord-Holland Noord 2022-2027.

6.11 SAMENWERKEN BINNEN EN BUITEN NOORD-HOLLAND NOORD

De Economische Agenda is ontstaan vanuit een gezamenlijke aanpak met betrokkenheid van alle gemeenten in Noord-Holland Noord, de provincie Noord-Holland, Ontwikkelingsbedrijf NHN, RPAhnh, LTO Noord, Greenport NHN, het onderwijs en het Economisch Forum. Samen zetten we ons in voor een sterke regio, waarin onderwijs, ondernemers en overheid hecht samenwerken. Samenwerking is van essentieel belang en noodzaakt om voortdurend te optimaliseren. Deze stopt echter niet bij de grenzen van de regio. Er liggen grote kansen als we verbindingen leggen met de omliggende regio's.

Hier zetten we op in:

- » Overheden, bedrijfsleven en onderwijs zetten zich samen in voor een sterke regio.
- » Versterken van de samenwerking tussen de regio's Alkmaar, Kop van Noord-Holland en West-Friesland om nationaal en internationaal van betekenis te zijn.
- » Verbindingen met de Metropoolregio Amsterdam en andere regio's.

Lopende initiatieven, programma's, projecten en activiteiten:

- » Regio Deal NHN.
- » Uitvoering Woondeal NHN.
- » Uitvoering Mobiliteitsvisie NHN.
- » Gezamenlijk optrekken Provinciaal Programma Landelijk Gebied.
- » Gezamenlijk optrekken Ontwikkelperspectief NHN.
- » Bijdrage aan Economische Uitvoeringsorganisatie Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord.
- » Bijdrage aan Regionaal Platform Arbeidsmarktbeleid NHN.
- » Bijdrage aan Greenport NHN.
- » Herinrichting Arbeidsmarkt NHN.
- » Samenwerking met Economisch Forum.
- » Samenwerking met LTO.
- » Samenwerking met Onderwijsinstellingen VO, MBO, HBO en universitair.

6.12 REGIO DEAL NOORD-HOLLAND NOORD (2025-2028)

De regio Noord-Holland Noord heeft een Regio Deal aangevraagd. Deze is in februari 2024 toegekend. Dit geeft de regio de komende jaren de kans om 32,5 miljoen euro aan Rijksbijdragen binnen te halen als cofinanciering voor projecten.

Hoofddoelen van de Regiodeal:

- a. Het behouden en aantrekken van zowel praktisch als meer theoretisch opgeleide werknemers naar de regio;
- b. Het verbeteren van het vestigingsklimaat voor huidige en nieuwe ondernemers, met name binnen de drie hiervoor genoemde topsectoren.
- c. Het bieden van een aantrekkelijke en goed bereikbare leefomgeving.

De drie programmalijnen:

» Programmalijn 1:

Beter Leren: NHN als innovatiemotor van de regio
Binnen deze programmalijn volgt de aanpak onder meer de actielijnen:

- Aantrekken en behouden van talent voor de regio
- Intensiveren innovaties in onderwijs en beroepspraktijk
- Leven Lang Ontwikkelen (LLO)
- Versterken van het onderwijs door betere samenwerking met het bedrijfsleven.

» Programmalijn 2:

Beter werken: een springplank voor economische ontwikkeling

Onder deze programmalijn vallen de volgende de actielijnen:

- Ruimte creëren voor ondernemerschap en innovatie
- Vergroten arbeidsproductiviteit en -participatie, en verbeteren HR-beleid bij MKB
- NHN-topsectoren centraal, met focus op Agri & Food, Energie en Water & Maritiem.

» Programmalijn 3:

Beter Leven: een aantrekkelijke en leefbare regio

Deze programmalijn zet in op de volgende actielijnen:

- Inzet op een vitale en bereikbare regio
- Inzet op een duurzame en aantrekkelijke leefomgeving
- Efficiënter inrichten van samenwerkingen.

**‘Samen zetten we ons in voor een sterke regio,
waarin onderwijs, ondernemers en overheid
hecht samenwerken met een open blik
naar de rest van de wereld.’**

De Economische Agenda 2024 - 2040 is opgesteld in samenwerking met alle gemeenten in Noord-Holland Noord, de provincie Noord-Holland, Ontwikkelingsbedrijf NHN, RPAhnh, LTO Noord, Greenport NHN, het onderwijs en het Economisch Forum.